

Suoalueiden ennallistaminen, Keyritinpäälampi, Välisuo, Pirttisuon, Kellola, Suurisuon

Kaupunkirakennelautakunta 15.01.2024 § 6

Tekninen johtaja: Suomen Luonnonsuojeluliitto on tehnyt Nurmeksen kaupungille esityksen liittyen Suomen luonnonsuojeluliiton rahkasammalen paluu-hankkeeseen liittyvään ennallistamisosioon. Esittäjä on käynyt läpi Nurmeksen kaupungin omistamat metsäkiinteistöt ja poiminut esitykseensä niistä soiden ennallistamisen kannalta kiintoisimmat kiinteistöt/kiinteistökokonaisuudet.

Nurmeksen kaupungin metsänhoitoa sopimuksella tekevä Pohjois-Karjalan metsänhoitoyhdistys on käynyt omalla osaamisellaan läpi tehtyä esitystä ja tältä pohjalta kaupungin kaupunkirakennepalvelut (ympäristöinsinööri ja tekninen johtaja) ovat laatineet seuraavanlaisen suojeluesityksen:

Ennallistamiseen sopivat ensisijaiset Nurmeksen kaupungin omistuksessa olevista kohteista ovat seuraavat:

Keyritynpäänlammen kiinteistö 911-406-40-2:

Keyritynpäänlammen länsipuolinen ojitettu suo ja Lotmanjoen ojitetun puronvarren alue muodostavat hyvinkin ennallistamiskelpoisen kokonaisuuden. Alueen ennallistamisella voitaisiin parantaa sekä suon että puronvarren monimuotoisuutta. Suoalueen pinta-ala on noin 4,9 ha.

Välisuon kiinteistö 541-419-14-10

Välisuon alueen länsiosien ennallistaminen on perusteltua, niin että lähes luonnontilaisen Välisuon luonnontila paranisi. Suoalueen pinta-ala on noin 7,1 ha.

Pirttisuon kiinteistö 541-402-52-0

Ehdotuksesta poiketen kyseisen kiinteistön Ruukinsuo Lieksantien varressa vaikuttaisi erityisen sopivalta ennallistamiskohteelta, sillä se on ollut alun perin 1940-luvulla puuton ja alueelta on jo hakattu suuri osa puustosta. Suoalueen koko noin 21 ha. Suon keskellä noin 0,6 ha kokoinen yksityisen maa-alue.

Kellolan kiinteistö 541-411-5-87 (3 aluetta)

Kellolan pohjoisimman palstan Pohjois-osa ovat 1940-luvun ilmakuvuissa liki puuttomia, eikä puustoa ole saatu ojituksella kasvamaan toivotulla tavalla, joten sen ennallistaminen luonnontilaiseksi on suotavaa. Suoalueen pinta-ala noin 5,1 ha

Suurisuon kiinteistö 541-409-8-11

Suurisuon alue, on ollut alun perin puuton ja johon ojituksella ei ole saatu kuin vähäinen kitukasvuinen puusto. Lännen puoleisen naapuritilan alueella suo on ojitamaton ja suon toisella reunallakin on vain kaksi ojaa. Tämän kohteen ennallistaminen kuitenkin vaatisi

myös naapuritilojen saamisen mukaan hankkeeseen. Suoalueen pinta-ala on noin 2,9 ha.

Näiden ennallistettavaksi esitettyjen suoalueiden kokonaispinta-ala on noin 41 hehtaaria.

Pohjois-Karjalan Metsänhoitoyhdistys on laatinut edellä esitetyistä aluista alustavan ennallistamissuunnitelman ja siihen perustuvan kustannusarvion, jonka mukaisesti ennallistamistyön kustannusarvio työ- ja konekustannusten osalta on yhteensä noin 74.000€.

Nurmeksen kaupungilla on edelleen tahtotila kasvattaa hiilinieluja ja luonnon monimuotoisuutta kaupungin omistamilla metsäalueilla. Helmi-ohjelma on merkittävä keino Suomen luonnon köyhtymisen pysäyttämiseen.

Helmi-ohjelmassa luonnon monimuotoisuutta vahvistetaan aktiivisilla suojele- ja hoitotoimilla. Kunta- ja Järjestö-Helmi avustushaku tukee kuntien ja järjestöjen luonnon monimuotoisuutta edistäviä, elinympäristöjen tilaa parantavia hankkeita. Avusta myönnetään konkreettisiin ennallistamis-, kunnostus- tai hoitotoimiin Helmi-teemojen mukaisten elinympäristöjen tilan parantamiseksi. Hankkeita voidaan suunnitella yksittäisille kohteille, tai ne voivat yhdistää useita eri kohteita ja teemoja ja hyödyttää siten laajoja ekologisia kokonaisuuksia. Avustuksen myöntäminen perustuu kokonaisharkintaan ja arviointiin hankkeiden odotetusta vaikuttavuudesta luonnon monimuotoisuuden tilan parantamiseksi. Avustusta myönnetään enintään 80 % hankkeen toteutuneista hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista.

Kunta- ja Järjestö-Helmen seuraava avustushaku aukeaa tammikuussa 2024. Haku on auki 2.1. - 31.1.2024. Hankkeiden tulee valmistua viimeistään 31.10.2025 mennessä.

Tekninen johtaja:

Kaupunkirakennelautakunta päättää:

1. ennallistaa Nurmeksen kaupungin omistuksessa olevat suoalueet seuraavilla kiinteistöillä:

- Keyritynpäänlammen kiinteistö 911-406-40-2, ennallistettava ala 4,9 ha
- Välisuon kiinteistö 541-419-14-10., ennallistettava ala 7,1 ha
- Pirttisuon kiinteistö 541-402-52-0, ennallistettava ala 21,0 ha
- Kellolan kiinteistö 541-411-5-87 (3 aluetta), ennallistettava ala 5,1 ha
- Suurisuon kiinteistö 541-409-8-11, ennallistettava ala 2,9 ha.

Ennallistamisen ehtona on, että kohta 2. mukainen haettava tuki myönnetään kaupungille.

2. Hakea tukea ennallistamiseen Kunta- ja Järjestö-Helmi avustusohjelmasta.

Kaupunkirakennelautakunta:

Kaupunkirakennelautakunta päätti yksimielisesti palauttaa asia uudelleen valmisteluun.

Merkittiin pöytäkirjaan, että Anneli Kainulainen saapui kokoukseen tämän pykälän käsittelyn aikana klo 17:30.

Kaupunkirakennelautakunta 31.10.2024
16/10.00.00/2024

Tekninen johtaja:

Kaupunkirakennepalvelut on edelleen valmistellut esitettyjen suoalueiden ennallistamista yhdessä Hiilipörssi Oy:n kanssa. Suunnitellut ennallistamiset toteuttaisi Hiilipörssi Oy, joka on liiketoimintana soiden ennallistamista tekevä yritys, joka rahoittaa toimintansa myymällä toisille yrityksille tai yksityisille asiakkaille hiilikompensaatioita, luontohyvitystä ja ekologisia kompensaatioita. Hiilipörssi käytännössä suunnittelee, sopii, kilpailuttaa, ohjaa ja valvoo ennallistamisessa tarvittavat kaivinkonetyöt. Varsinainen kaivinkonetyö ostetaan mieluiten ennallistamispaikkakunnalla toimivilta yrityksiltä (toki tarvittavalla tavalla kilpailutettuna). Näin toiminta tuo työtä ja tuloja paikkakunnalle. Myös Hiilipörssin asiantuntijat asuvat maakunnissa, joten heidänkin veroeuronsa jäävät aluetalouksiin. Vuosina 2021-24 Hiilipörssi on työllistänyt jatkuvasti keskimäärin yhden koneketjun. Ennallistettua suota on ko. aikana syntynyt n. 800 ha.

Hiilipörssin asiantuntijana Nurmeksen kohteilla toimisi biologi Risto Sulkava, jolla on erittäin laaja ja pitkäaikainen kokemus soiden ennallistamisesta eri puolilla maata.

Ennallistamissuunnittelussa toimitaan aina siten, että ensimmäinen asia on tarkastella alue siten, että onko sen ennallistaminen mahdollista ja järkevää siten, että naapureille ei varmasti aiheuteta haittaa. Jos tämä ehto toteutuu, voidaan tehdä tarkempi maastosuunnittelu. Siinä mm. arvioidaan, kuinka lähelle rajaa mitään toimia voidaan tehdä. Ennallistamisalue on aina rajattava siten, että se rajoittuu suosta ylempänä olevaan kangasmaahan tai muuhun sopivaan veden kulkua rajoittavaan esteeseen. Kun raja on luontainen, ei vettymishaittoja synny. Vesien valuntasuunnista riippuen osa rajoista voi tuki olla suollakin, kunhan valunta suuntautuu esim. rajaojaan tms. rakenteeseen, joka estää veden nousun väärällä puolella rajaa. Ennallistettava alue ei siis voi olla vain pienen osan suokokonaisuudesta kattava pala, koska tällöin vedenpinnan nostoa ei voi tehdä. Ennallistamisen tekninen toteutus on periaatteessa yksinkertaista; ojat joko ummistetaan kokonaan tai yleisemmin tehdään pitävät padot tietyin välimatkoin ja patojen väliin siirretään jäljellä olevat ojanpenkan ainekset. Kuitenkin onnistunut toteutus vaatii huomiotavaksi muutamia tärkeitä yksityiskohtia sekä padon pohjustuksessa (jotta se todella pitää vettä), että rakenteiden

paikkojen arvioinnissa. Kun konekuski ja työnohjaaja toimivat hyvässä yhteistyössä, tulos on tavoitellun kaltainen.

Huomioon otettavaa on, että EU-parlamentti on hyväksynyt asetuksen, jonka mukaan EU-maiden on ennallistettava vähintään 30 % huonokuntoisista luontotyypeistä vuoteen 2030 mennessä, 60 % vuoteen 2040 mennessä ja 90 % vuoteen 2050 mennessä.

Suunniteltu ennallistettava alue on suuruudeltaan 41 hehtaaria eli noin 1,5 % Nurmeksen kaupungin omistamien talousmetsien pinta-alasta.

Ennallistamistyöstä tehdään erilliset sopimukset kaupungin metsänhoidosta sopimuksellisesti vastaavan Pohjois-Karjalan MHY:n kanssa ja ennallistamisen toimeksiantosopimus Hiilipörssi Oy:n kanssa.

Tekninen johtaja: Kaupunkirakennelautakunta päättää,

1. että kaupunki ennallistaa Nurmeksen kaupungin omistuksessa olevat suoalueet seuraavilla kiinteistöillä:
 - Keyritynpäänlammen kiinteistö 911-406-40-2, ennallistettava ala 4,9 ha
 - Välisuon kiinteistö 541-419-14-10, ennallistettava ala 7,1 ha
 - Pirttisuon kiinteistö 541-402-52-0, ennallistettava ala 21,0 ha
 - Kellolan kiinteistö 541-411-5-87 (3 aluetta), ennallistettava ala 5,1 ha
 - Suurisuon kiinteistö 541-409-8-11, ennallistettava ala 2,9 ha.
2. valtuuttaa teknisen johtajan tekemään ennallistamisen toimeksiannon Hiilipörssi Oy:n kanssa.

Kaupunkirakennelautakunta: